

economic systems to control or influence the process. An analysis of some of the ways these problems have been framed and played out in the US may be of at least some limited fruitfulness for corresponding discussions in Ukraine.

ДЕКІЛЬКА ПАРАЛЕЛЬНИХ ПРОБЛЕМ УКРАЇНСЬКОЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Л. Бісковскі

*Київ, Національний університет
"Киево-Могилянська Академія"*

Освітня система України стикається з багатьма проблемами, а американська система навіть часто розглядається як така, що перебуває на стадії кризи. Тільки на перший погляд може здаватися, що проблеми американської освіти зовсім не схожі на проблеми української освіти. Система вищої освіти в Україні страждає від хронічного браку грошей та інших ресурсів; маючи набагато більше грошей, американська система вищої освіти стикається з широкою проблемою розподілу цих ресурсів.¹ Система початкової і середньої освіти в Україні дуже ефективна, американська ж потребує реформування. Університетська, професійна системи освіти, система підвищення кваліфікації викладачів в Україні переживають найбільш драматичні перетворення, в той час, як американці мають найкращу в світі освіту у цих галузях. Українська освіта все ще має багато рис як позитивних, так і негативних від радянської освіти, в корисності яких потрібно ще розібратись, в той час, як американська система освіти регулярно стикається з проблемами, пов'язаними з роллю вищої освіти в соціально-економічній системі,² і ці проблеми є різними для означених країн.

Було б неправильно наголошувати на тому, що проблеми,

¹ Див., наприклад, книгу Джонатана Козола *Savage Inequalities* (New York; Basic Books, 1989).

² Існує одна проблема, яка впливає на початкову та середню освіту і має бути добре відома в Україні, - це комерціалізація. У вигляді подяки за надані матеріали та інші ресурси, школи забезпечують корпораціям рекламу та зв'язки з громадськістю.

які мають розв'язувати обидві освітні системи розрізняються вже по своїй суті. Ці системи потребують досвідчених керівників, розробки підходів до розуміння природи та завдань освіти, її ролі у соціальному, економічному і політичному житті. Аналіз цих процесів накреслить необхідність у кількості важливих (а часом, навіть, важких) політичних розв'язань цих проблем, в сенсі того, що ці рішення щодо політики освіти є тим, до чого суспільство прагне або чим воно буде, рівень його можливостей у досягненні цього бачення і рівень зусиль, що воно докладе для досягнення своєї мети. Проте постає проблема - досягти згоди у таких рішеннях дуже важко в сучасних ліберальних (або тих, що лібералізуються) суспільствах, які мають широке коло інтересів, політичних і економічних орієнтацій, релігійних об'єднань і концепцій людських цінностей. Проте можна сподіватись, що у разі досягнення раціонального публічного консенсусу у цих базових питаннях, решта проблем стануть менш болючими і складними для розв'язання.

Зробити внесок у розглядання цих проблем можна за допомогою вивчення різних аспектів освітньої політики. Центральним питанням будуть проблеми, пов'язані саме з такими рішеннями в сучасному ліберальному плюралістичному суспільстві і важливість захисту ліберальної, демократичної освіти і демократичних політичних видів прийняття рішень від тиску превалюючої економічної системи, яка прагне впливати або контролювати ці процеси. Аналіз деяких схожих проблем у США, які були вже розв'язані, буде щонайменше корисним для кореспондентських дискусій в Україні.

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ВИСНОВКИ ІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

**В. Ніколаєв,
Л. Шматок**

*Київ, Український інститут підвищення
кваліфікації керівних кадрів освіти
Міністерства освіти України*

1. Ринкові процеси, кризові явища в національній економіці змушують освіту терміново шукати способи виживання. Вимага-